

MS-DOS

6.22

Prof. Dr. Mehmet BAKIOĞLU

Dr. Mecit ÇELİK

Beta®3

Yayın No : 713
Bilgisayar Dizisi : 117

MS-DOS 6.22

Burcu Serra BAKIOĞLU'na
(Mehmet BAKIOĞLU)

İŞLETİM SİSTEMİ

ISBN 975-488-608-3

Prof. Dr. Mehmet BAKIOĞLU

Dr. Mecit ÇELİK

İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi

İletişim : (0-212) 511 54 32 - 528 13 20 - 519 01 77

Faks : (0-212) 513 87 05 - 511 36 50

Baskı-Çift: Beta Basım A.Ş.

Yayın No : 713
Bilgisayar Dizisi : 117

2. Baskı - Ekim 1998 - İSTANBUL

ISBN 975-486-608-3

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.

Himaye-i Etfal Sok. Talas Han No: 13-15

Cağaloğlu - İSTANBUL

Tel : (0-212) 511 54 32 - 528 13 20 - 519 01 77

Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50

Baskı-Cilt: Beta Basım A.Ş.

ÖNSÖZ

Bu kitap, yazarların İ.T.Ü. İnşaat Fakültesinde verdikleri Bilgisayar Uygulamaları dersinin bir bölümünün genişletilmesinden meydana gelmiştir.

Kişisel bilgisayarlarda vazgeçilmez bir işletim sistemi haline gelen MS-DOS işletim sistemi altında çalışan binlerce uygulama programı bulunmaktadır. MS-DOS işletim sisteminin dünya üzerinde yaptığı etkiyi şimdiye kadar yazılan hiç bir program yapmamıştır.

MS-DOS işletim sistemi, yapılan bütün tenkitlere ve yeni işletim sistemi arayışlarına rağmen her yeni sürümünde kendini yenileyerek temellerini sağlamlaştırmaktadır. MS-DOS işletim sisteminin her yeni sürümü eski sürümlerini desteklemektedir. Bu destekleme sistemde köklü değişikliklerin yapılamamasına neden olmasına rağmen sürdürülmektedir. MS-DOS işletim sistemine yapılan tenkitler kadar, belkide daha fazlası, MS-DOS işletim sisteminin ne zaman ömrünü tamamlayacağı tartışmasıdır. Bu konuda herkes bir tahmin yaparak bilgisayar dünyasının üzerinde konuşulması çok kolay ve aynı zamanda zevkli tartışmasına katkıda bulunuyor. MS-DOS işletim sistemi ise bilgisayar dünyasını böyle bir zevkli tartışmadan mahrum etmemek için ömrünü tamamlamıyor.

Bu konuda yazarların fikri ise daha uzun yıllar MS-DOS tartışmalarının zevkli bir şekilde yapılacağıdır.

Haziran 1997 İstanbul

Mehmet BAKİOĞLU

Mecit ÇELİK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
BÖLÜM 1	1
KİŞİSEL BİLGİSAYAR	1
GENEL BİLGİLER	1
BİT, BYTE	4
BİLGİSAYAR ELEMANLARI	6
DONANIM	6
SİSTEM ÜNİTESİ	7
KASA	8
GÜÇ KAYNAĞI	10
SİSTEM DONANIMLARI	11
ANAKART	11
BELLEK	15
MERKEZİ İŞLEM ÜNİTESİ (CPU)	17
ÇEVRE DONANIMLARI	20
KLAVYE	21
EKRAN	26
SÜRÜCÜLER	28
YAZICI	30
FARE	33
MODEM	34
TARAYICILAR	35
ÇOKLU ORTAM (MULTI MEDIA)	36
SES KARTI	36
YAZILIM	38
BÖLÜM 2	39
İŞLETİM SİSTEMİ	39
GENEL BİLGİLER	39
MS-DOS ın GELİŞİMİ	42
MS-DOS İŞLETİM SİSTEMİNİN SÜRÜMLERİ	44

MS-DOS İŞLETİM SİSTEMİNİN BÖLÜMLERİ	47
BÖLÜM 3	49
BİLGİSAYARDA ÇALIŞMAYA BAŞLAMA.....	49
BİLGİSAYARIN AÇILMASI	49
KOMUT SATIRI.....	50
KOMUT VERİLİŞİ	52
KOMUTLARIN YAZILMASI	55
KOMUT ÇALIŞMASINI DURDURMA veya İPTAL ETME.....	59
KOMUT SÖZDİZİMİ (SYNTAX).....	61
VARSAYILAN (DEFAULT) DEĞER.....	63
İÇ ve DIŞ KOMUTLAR.....	64
AKTİF SÜRÜCÜNÜN DEĞİŞTİRİLMESİ.....	64
SİSTEM ZAMANI ve TARİHİ	65
DOSYA ve DİZİN İSİMLERİ	67
COM, EXE, BAT UZANTILI DOSYALAR	70
JOKER KARAKTERLER	71
ARAMA DİZİNLERİ	73
AUTOEXEC.BAT DOSYASI.....	74
YARDIM	76
HELP KOMUTU İLE YARDIM ALMA	76
KISA YARDIM	80
BÖLÜM 4	81
DİSK ve DİSKET HAZIRLANMASI.....	81
GENEL BİLGİLER	81
FORMAT ve FORMATLAMA	85
DİSK ve DİSKETLERİN FORMATLANMASI	87
GÜVENLİ FORMAT	90
ŞARTSIZ (UNCONDITIONAL) FORMAT	91
HIZLI (QUICK) FORMAT.....	91
FARKLI KAPASİTEDE FORMATLAMA	92
FORMAT KOMUTUNUN SÖZDİZİMİ.....	94
FORMAT RAPORU	95
FORMATLANMIŞ DİSK veya DİSKETTEKİ BİLGİLERİ KURTARMA ..	96
SİSTEM DİSKETİ HAZIRLAMA	97
DİSK veya DİSKET ETİKETİ	99
DİSKETLERİN KOPYALANMASI.....	101
DİSKETLERİN KARŞILAŞTIRILMASI	103
DİSKİN BÖLÜMLERE AYRILMASI.....	104
DİSK veya DİSKET ANALİZİ.....	108
CHKDSK KOMUTU	108
SCANDISK KOMUTU	112

BÖLÜM 5 ..... 113**DİZİN İŞLEMLERİ** 113

GENEL BİLGİLER 113

TANIMLAR 115

DİZİN VE TİPLERİ 115

DİZİN AĞACI 116

İZ 119

AKTİF SÜRÜCÜ (ETKEN SÜRÜCÜ) 120

İZ ADINDA YAPILAN KISALTMALAR 122

DİZİN AÇILMASI 123

AKTİF DİZİNİ DEĞİŞTİRME 126

DİZİN AĞACININ GÖRÜNTÜLENMESİ 128

DİZİNDEKİ DOSYALARIN LİSTELENMESİ 129

DİZİN İSMİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ 133

DİZİNLERİN TAŞINMASI , KOPYALANMASI 134

DİZİNLERİN SİLİNMESİ 138

RMDIR KOMUTU İLE DİZİNLERİ SİLME 139

DELTREE KOMUTU İLE DİZİNLERİ SİLME 141

KOMUT SATIRI GÖSTERGESİNİ DEĞİŞTİRMEK 143

ARAMA DİZİNLERİ OLUŞTURMA 146

BÖLÜM 6 ..... 149**DOSYA YÖNETİMİ** 149

GENEL BİLGİLER 149

DOSYA NİTELİKLERİ 152

DOSYA LİSTELERİNİN GÖRÜNTÜLENMESİ 154

DOSYA NİTELİKLERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ 156

DOSYA İSMİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ 158

DOSYA İÇERİKLERİNİN GÖRÜNTÜLENMESİ 159

DOSYALARIN BASTIRILMASI 162

DOSYALARIN TAŞINMASI 165

DOSYALARIN KOPYALANMASI 166

COPY KOMUTU İLE DOSYALARIN KOPYALANMASI 166

BİR DOSYA VEYA DOSYA GRUBUNU BİR BAŞKA YERE

KOPYALAMASI 167

BİR DİZİNDEKİ BÜTÜN DOSYALARIN KOPYALANMASI 169

DİSK VEYA DİSKET ÜZERİNDE PARÇALANMIŞ DOSYALARIN

BÜTÜN HALİNE GETİRİLMESİ 170

BİR ÜNİTEYE VEYA ÜNİTEDEN BİR DOSYAYA KOPYALAMA

..... 173

DOSYALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ 174

COPY KOMUTU ANAHTARLARI 176

XCOPY KOMUTU İLE DOSYALARIN KOPYALANMASI 177

x MS-DOS 6.22

DİSK veya DİSKETE YAZILAN BİLGİLERİN DOĞRULANMASI	179
DOSYALARIN SİLİNMESİ	180
SİLİNEREN DOSYALARIN KURTARILMASI	182
DOSYALARIN KARŞILAŞTIRILMASI	186
DOSYALARDA BİR KARAKTER GRUBUNUN ARANMASI	190
DOSYA İÇERİKLERİNİN SIRALANMASI	192

BÖLÜM 7 .....

YÖNLENDİRME, FİLTRELEME ve KOMUT SATIRI YAZIMI

.....	195
YÖNLENDİRME	195
FİLTRELEME	198
KOMUT SATIRI YAZIMI	199
DOSKEY YÜKLÜ OLMADAN KOMUT SATIRI YAZIMI	200
DOSKEY KOMUTU	202
MAKROLAR	207
MAKRO KOMUTLARINDA YÖNLENDİRME YAPILMASI	209
MAKROLARDA DEĞİŞKEN PARAMETRELERİN KULLANILMASI	210
MAKROLARIN SAKLANMASI	212

BÖLÜM 8 .....

TOPLU DOSYALAR (BATCH DOSYALARI) .....

GENEL BİLGİLER	213
AUTOEXEC.BAT TOPLU DOSYASI	217
DEĞİŞKEN PARAMETRELER	218
TOPLU DOSYA KOMUTLARI	220
PAUSE KOMUTU	221
ECHO ve @ KOMUTLARI	221
REM KOMUTU	223
GOTO KOMUTU	224
IF KOMUTU	225
ERRORLEVEL ŞARTININ KONTROLÜ	226
KARAKTER GRUBU EŞİTLİĞİ ŞARTININ KONTROLÜ	228
BİR DOSYANIN DİSKTE OLUP OLMAMASININ TESTİ	230
FOR KOMUTU	231
SHIFT KOMUTU	232
BİR TOPLU DOSYANIN DİĞER TOPLU DOSYAYI ÇAĞIRMASI	234
CHOICE KOMUTU	236
TOPLU DOSYALAR İLE MAKROLARIN KARŞILAŞTIRILMASI	239

BÖLÜM 9 .....

İŞLETİM SİSTEMİ EDITÖRÜ, EDIT	241
GENEL BİLGİLER	241

EDİTÖRÜN ÇAĞRILMASI	243
METİN GİRİŞLERİ.....	246
İMLEÇ ve METİN HAREKETLERİ	249
BLOK İŞLEMLERİ.....	252
MENÜ SİSTEMİ	255
İLETİŞİM KUTULARI	258
MENÜ SEÇENEKLERİ	262
FILE SEÇENEĞİ.....	262
EDİT SEÇENEĞİ	266
SEARCH SEÇENEĞİ.....	267
OPTIONS SEÇENEĞİ.....	270
HELP SEÇENEĞİ	271
MENÜ ÖZETİ.....	272
BÖLÜM 10	273
YEDEKLEME	273
GENEL BİLGİLER	273
MSBACKUP KOMUTU	276
YEDEKLEME TİPLERİ	276
SETUP DOSYALARI ve KOMUTUN ÇALIŞMASI	277
YEDEKLEME HAZIRLIKLARI	280
YEDEKLEME	285
MSBACKUP' TA PULL DOWN MENÜ	288
GERİ YÜKLEME HAZIRLIKLARI	289
GERİ YÜKLEME	293
KARŞILAŞTIRMA (COMPARE).....	294
KONFIGÜRASYON	295
EKİRAN ve FARE DÜZENLEMELERİ	296
YEDEKLEME YAPILACAK ÜNİTELERİN DÜZENLENMESİ.....	300
UYGUNLUK TESTİ	301
BÖLÜM 11	303
BİLGİSAYAR VİRÜSLERİ.....	303
GENEL BİLGİLER	303
MSAV (MICRISOFT ANTI VIRUS).....	306
KONTROL MENÜSÜ	307
ANA MENÜ	308
VİRÜS ARAMA (DETECT)	309
VİRÜS ARAMA ve TEMİZLEME (DETECT & CLEAN).....	311
YENİ SÜRÜCÜ SEÇİLMESİ (SELECT NEW DRIVE)	311
OPSİYONLAR (OPTIONS)	312
ÇIKIŞ (EXIT).....	314
FONKSİYON TUŞLARI.....	315
YARDIM (F1 TUŞU)	316

VİRÜS LİSTELERİ (F9 TUŞU).....	317
MSAV KOMUTUNUN SÖZDİZİMİ.....	318
VSAFE (VIRUS SAFE).....	320
VSAFE KOMUTUNUN SÖZDİZİMİ.....	323
BÖLÜM 12.....	325
KONFIGÜRASYON	325
GENEL BİLGİLER	325
ÜNİTE SÜRÜCÜLERİNİN YÜKLENMESİ.....	328
AÇILIŞTA CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT DOSYALARININ ATLANMASI.....	330
ÇOKLU KONFIGÜRASYON.....	331
ÇOKLU KONFIGÜRASYONDA CONFIG.SYS DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER.....	332
ÇOKLU KONFIGÜRASYONDA AUTOEXEC.BAT DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER.....	337
MODE KOMUTU İLE YAPILAN KONFIGÜRASYONLAR.....	338
SERİ YAZICININ KULLANILMASI.....	338
PARALEL ÇIKIŞIN KONFIGÜRASYONU	339
SERİ ÇIKIŞIN KONFIGÜRASYONU.....	340
KLAVYE HIZININ KONFIGÜRASYONU	341
EKRAN GÖRÜNTÜSÜNÜN KONFIGÜRASYONU	342
ÜNİTE STATÜLERİNİN GÖRÜNTÜLENMESİ	343
KOD SAYFASI HAZIRLANMASI ve SEÇİLMESİ	344
BÖLÜM 13	349
OPTİMİZASYON ve İNCE AYARLAR.....	349
GENEL BİLGİLER	349
BELLEK KULLANIMI.....	351
GENİŞLETİLMİŞ BELLEK KULLANIMI	353
EMM386.EXE nin KULLANIMI	354
DOS ın YÜKSEK BELLEK ALANINA YÜKLENMESİ.....	356
ÜNİTE SÜRÜCÜLERİNİN ÜST BELLEK ALANINA YÜKLENMESİ	357
BELLEKTE KALICI PROGRAMLARIN ÜST BELLEK ALANINA YÜKLENMESİ.....	358
BELLEĞİN KULLANILAN ve BOŞ MİKTARLARININ GÖRÜNTÜLENMESİ.....	359
MEMMAKER İLE BELLEĞİN OPTİMİZASYONU.....	361
DİSK PERFORMANSININ ARTIRILMASI.....	365
BUFFERS	365
SMARTDRV.....	367
RAMDRIVE	370
FASTOPEN	372

İNCE AYARLAR	373
SETVER	373
FILES	375
FCBS	375
SUBST	376
REM	377
APPEND	378
SWITCHES	380
NUMLOCK	380
INSTALL	381
LASTDRIVE	381
BREAK	382
SHELL	383
YARDIMCI PROGRAMLAR	384
EXPAND	384
FASTHELP	386
SET	387
CHKSTATE.EXE SIZER.EXE	388
LOADFIX	389
CTTY	389
SHARE	390
GRAPHICS	391
POWER	393
MSCDEX	395
BÖLÜM 14	397
TÜRKÇELEŞTİRME	397
GENEL BİLGİLER	397
CONFIG.SYS DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER	399
ÜLKE BİLGİLERİNİN YÜKLENMESİ (COUNTRY.SYS)	399
MONİTÖRÜN KOD SAYFALARINA HAZIRLANMASI (DISPLAY.SYS)	402
AUTOEXEC.BAT DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER	403
KLAVYENİN KONFIGÜRASYONU	405
ÖRNEKLER	407
BÖLÜM 15	409
SİSTEMİN TEKNİK ÖZELLİKLERİNİN ÖĞRENİLMESİ	409
GENEL BİLGİLER	409
MSD KOMUTUNUN ETKİLEŞİMLİ ORTAMDA KULLANILMASI	410
PULL DOWN MENÜ	411
FILE SEÇENEĞİ	411
UTILITIES SEÇENEĞİ	413
KUTU SEÇENEKLERİ	414

xiv MS-DOS 6.22

COMPUTER	414
MEMORY	415
VIDEO	415
NETWORK	416
OS VERSION	416
MOUSE	417
OTHER ADAPTERS	417
DISK DRIVES	417
LPT PORTS, COM PORTS	418
WINDOWS	418
IRQ STATUS	419
TSR PROGRAMS	419
DEVICE DRIVERS	420
MSD KOMUTU İLE RAPOR ÜRETİLMESİ	420
BÖLÜM 16	423
MS-DOS KOMUTLARI	423
GENEL BİLGİLER	423
ÖZET HALİNDE MS-DOS KOMUTLARI	425
DİZİN	431
BÖLÜM 14	443
GENEL BİLGİLER	449
CONFIG.SYS DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER	451
ÖLKE BİLGİLERİNİN YÜKLENMESİ (COUNTRY.SYS)	453
MONİTÖRÜN KOD SAYFALARINA HAZIRLANMASI	454
(DISPLAY.SYS)	456
AUTOEXEC.BAT DOSYASINDA YAPILAN DÜZENLEMELER	457
KLAVYENİN KONFIGÜRASYONU	457
ÖRNEKLER	457
BÖLÜM 13	459
SİSTEMİN TEKNİK ÖZELLİKLERİNİN GÖRÜLTÜLMESİ	459
GENEL BİLGİLER	459
MSD KOMUTUNUN ETKİLEŞİMİNİ ORTAMDA KULLANMAYI	460
PULL DOWN MENÜ	460
FILE SEÇMEĞİ	460
UTILITIES SEÇMEĞİ	460
KUTU SEÇMEKLERİ	460